

Dnr: Ku2024/00280

Remissvar

Svenska Fotografers Förbund (SFF)

2024-06-20

**Kulturdepartementet, Enheten för kultur
och kulturmiljö**

ku.remissvar@regeringskansliet.se

sofi.knutas@regeringskansliet.se

Synpunkter på remittering av Statens kulturråds och Konstnärnsnämndens redovisning av uppdrag att lämna förslag om organisationsförändring (Ku2024/00280)

Svenska Fotografers Förbund (SFF) lämnar härmed sina synpunkter på remitteringen av Statens kulturråds och Konstnärnsnämndens redovisning av uppdraget att lämna förslag på hur Konstnärnsnämndens uppgifter kan överföras till och inordnas i Statens kulturråd.

SFF är en intresseorganisation för fotografer, filmare, retuschörer och övriga bildskapare som vill främja utvecklingen av fotografin, samt bevaka och befordra fotografin och dess utövaras intressen. SFF startades 1895 och är därmed en av Sveriges äldsta yrkesorganisationer. Med närmare 1800 medlemmar är SFF det största förbundet för fotografer i Norden.

SFF har valt att lyfta fram delar i redovisningen som är av särskild vikt för yrkesverksamma inom fotografi. I övriga delar hänvisar förbundet till det gemensamma yttrande som lämnats av KLYS samt av Bildupphovsrätt där SFF är medlem.

Allmänt

SFF avstyrker förslaget om att slå samman myndigheterna Konstnärnsnämnden och Statens kulturråd. Vi ställer oss i allt väsentligt bakom Konstnärnsnämndens perspektiv och anser att det finns avgörande fördelar med att behålla den nuvarande strukturen med två självständiga myndigheter. Målet att använda statens resurser effektivt och ändamålsenligt stöder vi självklart, men vi kan av föreliggande underlag inte se att regeringens målsättningar kommer att uppnås genom en sammanslagning. Därtill ser vi

Dnr: Ku2024/00280

Remissvar

Svenska Fotografers Förbund (SFF)

2024-06-20

en överhängande risk att en sammanslagning kan komma att försvaga den redan sköra infrastrukturen inom kultursektorn.

De två myndigheternas uppdrag är kompletterande snarare än överlappande. Konstnärsnämnden är en liten och effektiv organisation med betydande expertkompetens om kulturskapares villkor och konstnärspolitik. Konstnärspolitiken är ett avskilt och viktigt område inom kulturpolitiken. Det är vår bestämda uppfattning att myndigheten åtnjuter ett stort förtroende inom kulturlivet, något som inte ska underskattas. Ett inordnande av Konstnärsnämnden i Statens kulturråd riskerar att leda till att konstnärspolitikerna påverkas negativt och att förtroendet för statens bidragsgivning inom kulturområdet försvagas.

SFFs medlemmar har idag – beroende på inriktningen av skapande arbete som fotografen ägnar sig åt – möjlighet att söka medel från Konstnärsnämnden, Statens kulturråd och Sveriges Författarfond. Konstnärlig frihet och mångfald i kulturuttryck anser vi främjas av att det finns flera finansieringskällor och att de organisatoriska strukturerna motverkar intressekonflikter.

Riskerna med en snabb sammanslagning utan djupare analys av eventuella effekter för kultursektorn och konstnärerna anser vi bör värderas högre än eventuella administrativa och ekonomiska effektivitetsvinster – vilka myndigheternas redovisning dessutom pekar på är svaga.

Kommentarer gällande effektivisering

De två myndigheternas verksamhet ger stöd till olika delar av den kulturella infrastrukturen och har i allt väsentligt verksamheter som kompletterar varandra, överlappningen är marginell och främst gällande främjande av konstnärlig frihet och stöd till internationell verksamhet. Utgångspunkten i direktiven till uppdraget är uttryckligen att de båda myndigheternas uppgifter ska vara oförändrade vid en sammanslagning. Även Statens kulturråd – som är övervägande positiv till en sammanslagning – ser risker och menar att förutsättningen för en förändring är att konstnärspolitikerna och anslagen till konstnärer bibehålls och stärks. Sammanslagningen syftar alltså inte till att ändra uppdragen utan effektiviseringen ska ligga i administrationen av de två myndigheterna.

Det framgår av redovisningen att varken Konstnärsnämnden eller Statens kulturråd gör bedömningen att en sammanslagning skulle innebära någon större administrativ besparing. Under en övergångsperiod förväntas en sammanslagning tvärtom leda till ökade kostnader. De beskrivna administrativa besparingarna är med andra ord små i förhållande till de betydande extrakostnaderna skulle uppstå under en period vid en eventuell sammanslagning. Eventuella hyresbesparingar genom en flytt av Konstnärsnämnden till Statens kulturråds lokaler är osäkra, särskilt med tanke på behovet av alternativa lokaler för verksamheter som t ex IASPIS.

Dnr: Ku2024/00280

Remissvar

Svenska Fotografers Förbund (SFF)

2024-06-20

Kommentarer gällande måluppfyllnad

Statens kulturråd menar att myndighetens verksamhet genom en sammanslagning kan bli mer enhetlig och samordnad i förhållande till målgrupperna och att konstnärernas behov synliggörs för dem som arbetar med andra delar i det kulturpolitiska ekosystemet. Vi instämmer inte i detta. Det faktum att de två myndigheterna har olika målgrupper ska inte reduceras till frågan om juridisk form. Kulturrådet har ett brett uppdrag som framför allt syftar till att främja tillgången till kultur och förverkligandet av samtliga nationella kulturpolitiska mål, medan Konstnärsnämnden riktar sig mer specifikt mot yrkesverksamma kulturskapare och konstnärer och deras villkor, med fokus på konstnärlig utveckling.

Även om detta nog kan gå att hålla isär internt i en sammanslagen myndighet så riskerar det bli svårare utåt och hur myndigheten uppfattas göra sina bedömningar kan komma att påverka konstnärerna. Myndigheten för kulturanalys har i rapporten *Så fri är konsten* (2021) påpekat riskerna för att konstnärer och andra bidragssökande styrs av hur övergripande kulturpolitiska målsättningar kommuniceras i bl a utlysningar. Vi menar att en fortsatt självständig konstnärspolitik under en egen myndighet såsom idag utgör ett bättre skydd mot sådan styrning som omedvetet uppstår genom anpassning.

Statens kulturråd och Konstnärsnämndens referensgrupper och styrelser består av personer med djup kunskap och breda kontaktnät inom respektive fält. Dessa upplevs ofta av de sökande bestå av för få, inte för många, personer och har ofrånkomligen alltid en bakgrund i ett särskilt delfält inom sitt respektive konstnärligt område. Detta kan betyda att den som under en period deltar i en referensgrupp med sakkompetens inom fotografi har särskilt stor kompetens inom fotografiets teoretiska sida, en annan gång från den konceptuella konstens håll och en tredje gång inom dokumentärfotografin – vilket i sig är vitt skilda områden. Fler instanser ökar mångfalden bland bedömarna och därmed möjligheterna till mångfald bland mottagarna av bidragen. Mångfald föder i sin tur utveckling och innovation. Nu senast i regeringens nationella strategi för kulturella och kreativa branscher (skr 2023/24:111) konstateras att "En ökad mångfald av finansieringskällor och verksamhetsformer bidrar till en förbättrad motståndskraft för kultursektorn i sin helhet."

Konstnärsnämnden lyfter även en risk för att ett inordnande kan innebära färre ansökningar om bidrag. Denna oro anser vi är befogad. Vi har sett liknande händelser när Kulturbryggan inordnades under Konstnärsnämnden. En större myndighet slukar ofrånkomligen ofta en mindre myndighet. Maktcentrering inom offentlig stödgivning till kultur är aldrig önskvärd. Fotografer behöver fler, och inte färre, grunder för finansiering. Många fotografer upplever att det under olika perioder är olika fotografiska genrer som premieras. Fotografer vars verksamhet tangerar andra, mer kommersiellt närliggande områden, upplever detta ännu starkare. Att inlemmas till exempel Konstfacks Akademin för fotografi i Institutionen för fri konst (1997) eller sammanslagningen av Fotografiska museet med Moderna museet (1998) är två exempel på andra typer av sammanslagningar inom området som inte nödvändigtvis har gagnat fotografer.

Dnr: Ku2024/00280

Remissvar

Svenska Fotografers Förbund (SFF)

2024-06-20

Det kanske viktigaste argumentet emot en sammanslagning är de som Statens kulturråd lyfter med önskvärd tydlighet: maktkoncentration, intressekonflikter och jävsituationer. Vi anser att dessa risker bör väga mycket tungt i förhållande till eventuella fördelar som kan uppnås på sikt.

Avslutande kommentarer

Vi ställer oss bakom KLYS uppmaningen till regeringen att avvakta den pågående utredning om mindre myndigheters uppgifter och organisering, som ska vara klar den 15 december 2024 (dir 2023:132). När uppdraget är inlämnat till regeringen bör en regelrätt remittering av förslaget ske till berörda remissinstanser, inklusive landets kulturskapsorganisationer.

I redovisningen uttrycker såväl Kulturrådet som Konstnärsnämnden att ett ökat samarbete – utan formell sammanslagning – är både möjligt och önskvärt. Detta anser vi är ett alternativ som bör tittas närmare på.

Stockholm, 20 juni 2024

För Svenska Fotografers Förbund

Tuana Fridén
Ordförande

Angelica Gerde
Verksamhetsledare